

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a:
Pe unu anu 5 fl.—cr., pe $\frac{1}{2}$ anu 2 fl. 50 cr.
Pentru Romani'a si strainetate:
Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contineu
cam 150 euvinte 3 fl.; pana la 200 euvinte 4 fl.;
si mai sus 5 fl v. a.

Corespondentie se se adreseze Redactiunei

,,BISERIC'A si SCÓL'A."

Ér banii de prenumeratiune la
TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.

Ingrijirea preotului pentru desvoltarea vietii sociale.

Privind asupra vietii si desvoltării omenesci constatăm, ca doue imprejurări sunt cu deosebire, cari silescu pre omu a intră si a trai în societatea semenilor săi, si anume: a) trebuințele cele multe si varie, pre cari omulu nu le poate prentēmpină singur, ci numai traind in societate cu ceialalti omeni si ajutandu-se cu dēnsii in modu imprumutatu, si b) numai traind in societate poate omulu se afle adeverata placere de viétila, pentru ca numai atunci devine pent. omu bucuria, adeverata bucuria, când acést'a nu o sémte numai singur, ci o sémte si ceialalti omeni, in mijlocul caror'a traiesce; ér in durerile si in necazurile vietii numai atunci poate află cinev'a alinare si mangaiare, când vede, si observă, ca la durerile sale participa si altii, cari prin parteciparea lor la durerile nóstre, ne alina, si usiuréza starea grea, in carea ne gasim, si prin acést'a ne dau ajutoriulu moralu possibilu intre grelele imprejurări ale vietii omenesci.

Pre langa aceste doue imprejurări, cari conduce, si silescu pre omu a trai in societate mai este unu momentu cu multu mai insemnatu si anume: Celu ce ne-a invetiat a-Lu cunosc, ca este „Tatalu nostru“, ér noi fii „Lui“, — ne-a aretat, si ne-a invetiat totu de odata, ca noi intre noi suntem nu numai „frati unulu altui'a; ci mai multu iubirea si ajutoriulu „Lui“ facia de noi insine l'a facut pendentu de modulu, in carele vom manifestá, si vom dovedí faptice iubirea si ajutoriulu nostru facia de „fii lui Ddieu“, cari toti de o potriva, că fii ai Unui'a si Aceluiasi Parinte Cerescu suntem frati unulu altui'a, si in mesur'a, in carea ne vom iubí si ajutá faptice unulu pre altulu, ne va ajutá si Ddieu.

Momentulu amintit u aici este din punctulu de vedere alu religiunii crestine celu mai insemnatu pentru viétila si desvoltarea vietii sociale, ca-

rele se esprima, si trebuie se-se esprime prin faptulu: suntem fii Unui'a si Aceluiasi Parinte, si in urmare viétila nostra numai atunci este in consonantia cu vointi'a Tatalmi, daca vom trai unulu cu altulu, precum traiescu fratii impreuna.

Privind asupra vietii sociale asia, precum ni-se presentéza ea in viétila si desvoltarea popórelor constatăm, ca ómenii in genere traiescu grupati in trei soiuri de societăti si anume: in familia, in biserica si in statu. Tóte aceste trei societăti sunt organizate dupa anumite legi; ér bas'a fundamentala pentru prosperarea acestor societăti, si respective organisme este: iubirea omului facia de omu, asia precum o invită, si propaga doctrin'a religiunii crestine.

Timpulu mai nou si cu deosebire punerea in aplicare a principielor crestinismului a constatat, ca chiar pentru a poté ómenii trai mai cu inlesnire in familia, in biserica si in statu, si respective pentru a-si insusí ómenii i ubirea unui'a facia de altulu este de lipsa, că ei se aiba si o viétila sociala, in carea se se grupeze de buna voia pentru scopuri de cultura, de umanitate si de ajutorare reciproca pre tóte terenele vietii. Astfeliu vedem, ca ómenii se grupéza in societăti de cultura, in societăti de ajutorare, de asigurare si altele. Si astadi lumea a ajuns dejá stadiulu, incât gradulu de civilisatiune alu popórelor se judeca in parte mare si dupa numerulu societătilor, in cari sunt grupate popórele, si mai cu seama dela modulu, cum prosperéza aceste societăti, si cum inlesnesc ele merkul popórelor spre perfectiunea crestinésca.

Daca privim la noi, la romani, cum stăm, si cum ne gasim astadi pre terenulu vietii sociale, constatăm cu deosebire doue lucruri, si anume: ca romanulu din firea lui are tóte dispusetiunile cele mai acomodate pentru o lucrare intensiva pre terenelu socialu, dupa ce in firea romanului gasim o inima buna, dora fara parechia in lume; cu tóte acestea nici nu suntem grupati pre terenulu socialu in societăti de ajunsu, ér societatile, in cari suntem gru-

pati si mai cu seama societățile culturale, nu prosperă asia, precum ar poté se prospereze, daca la noi ar fi in mesura mai mare desvoltatu spiritulu de asociatiune, spiritulu de a lucrá mai intensivu pre terenulu socialu.

A alimentá si desvoltá acestu spiritu crestinu de asociatiune este chiamarea bisericei si in specialu chiamarea preotului. Motivul, pentru carele acésta ingrijire cade in sarcin'a preotului este : ca deprinderea ómenilor de a traí si a-se ajutá unulu pre altulu pre terenulu socialu este unu insemnatu mijlocu de a promová dragostea crestinésca in poporu, si in acelasi timpu a-lu pregatí si a-lu face capace pentru o succésa si nimerita viétia publica bisericésca-nationala.

Asupra modului, cum se influintieze preotulu a-supra desvoltării vietii sociale avem se-ne insemnàm urmatorele :

1. In viéti'a sociala lucrulu de capetenia este, cá preotulu, incât i-este possibilu, se partecipe la tóte intrunirile si convenirile poporului, si aici se reprezenteze cu tóta demnitatea spiritulu bisericei, astfeliu, cá presenti'a lui pentru biserica si natiune se fia o garantia, cá aceste adunari se aiba o influintia binefacetória asupra desvoltării poporului pre tóte terenele vietii. Asia de exemplu, daca in comuna este coru de plugari, atunci preotulu va ingrijí, cá din când in când se partecipe la intrunirile corului, si aici se ingrijésca, cá corulu se-si ajunga scopulu, se aiba, si se desvólte o astfeliu de tienuta si activitate, cá corulu de plugari se fia, si se devina unu adeveratu factoru de cultura. Daca mai departe se tienu in comuna prasnice, ospetie, seau pomeni; si daca preotul este invitatu a partecipá la aceleia, atunci se partecipe cu tóta bunavointi'a ; si aici se conduca discursulu insusi pre astfeliu de terene, pre cari afla de trebuintia a dá poporului invetiaturi si instructiuni folositória, — cá astfeliu si acestu soiu de conveniri ale poporului se devina unu mijlocu pentru invetiarea bunelor moravuri. Daca in comuna sunt societăți, seau reunioni de ajutorare, de ori ce natur preotulu se participe, si se contribuiésca cu tóta puterea la desvoltarea lor, ér daca nu sunt astfeliu de societăți, se staruiésca, cá se se infiintieze, si anume: societăți pentru ajutorarea pruncilor seraci a cercetá scól'a si pentru provederea acelor'a cu cărti si cu vestminte, societăți de crutiare si ajutorare, si alte asemenea societăți, cari dupa imprejurările locale s'ar poté infiintá.

2) Pentru alimentarea si desvoltarea vietii sociale mijloculu celu mai insemnatu este : a observá cu tóta rigórea regulele celei mai stricte bune cuviintie crestinesci, si anume a fi prevenitoru si afabilu facia de toti, a nu vatamá pre nime, a lucrá si a jertfi cu placere intru interesulu desvoltării societătii, si a staruí din tóte púterile la impacarea divergintielor, cari se ivescu intre ómeni.

Congresulu nationalu bisericescu.

Siedinti'a VII, tienuta la 8/20 Octombrie.

Siedinti'a se deschide la 9 óre inainte de amédiadi ; si cetindu-se protocolulu siedintiei premerse se autentica.

Escenti'a S'a, dlu presedinte notifica, ca dela deputatulu mirénu Georgiu Ioanoviciu inca in 4/16 Octombrie a primitu o rugare, prin care numitulu cerea concediu pe intréga sesiune ; din motivulu inse ca petentele nu-si presentase credentialul, numai acuma vine a-i presenta rugarea, dupa ce Georgiu Ioanoviciu prin o a döu a rogare face cunoscutu, cá i s'a perduto mandatulu, si cere a fi verificatu. — Ambele esibite se transpunu comisiunei verificatore.

Se presinta rugarea deputatului Ioan Belesiu, prin care cere concediu pe intrég'a sesiune. — Concediulu cerutu se acórda.

Se presinta raportulu consistoriului metropolitauu in necsulu carui'a substerne ratiociniele fundatiunei Gozsdu de pe anii 1888 si 1889.

Deputatulu Parteniu Cosma, avend in vedere usulu de mai inainte si desvoltarea fundatiunei Gozsdu propune se se transpuna unei comisiuni instituite specialu pentru esaminarea afacerilor numitei fundatiuni.

Propunerea se primesce si in comisiunea speciala pentru afacerile fundatiunei Gozsdu se aleg deputatii : Ioan Petric, Ioan Lenger, Gerasim Canrea, Augustin Hamsea, Ioan Popp, Aurel Suciu, Mihai Popoviciu, Coriolan Bredicean, Iuliu Novac.

Se presinta ratiociniulu consistoriului metropolitanu, facutu pe anulu 1890. — Se transpune comisiunei financiare.

Comisiunea verificatore prin referintele Paulu Rotariu cu privire la petitiunea deputatului Ioanu Popoviciu-Dessean, prin care escusandu-si absenti'a si perderea credentialului prin morbulu seu durabilu de care sufere, constata, ca actulu electoralu este in ordine si nedificultatu din oficiu ; drept aceea in considerare ca petentele, la alegere a intrunitu cele mai multe voturi (544) si a fost proclamatu de deputatu congresualu ; apoi ca dupa informatiunile primite dela barbatii cei mai competenti din Arad alesulu sufere timpu mai indelungatu ca $1\frac{1}{2}$ anu de unu morbu greu, in care usioru a pututu obveni perderea, sau cum dice petentele ratacirea credentialului intre alte acte, propnne si congresulu dechiiara de verificatu pe Ioanu Popoviciu-Desseanu, deputatu mirénu in cerculu Aradului, totodata numitului i-acórda concediulu cerutu pe intrég'a sesiune.

Urméza la ordinea dilei raportulu comisiunei speciale instituita sub Nr. in afacerea propunerei facuta la acelasi locu din partea I. Pr. Sale D-lui archiepiscopu si metropolitu, ca adeca, incependum cu

anulu nou 1892 dupa calendariulu nou, respective cu 20 Decembre 1891 cal. vechiu se se introduca in intréga administratiune bisericesca a metropoliei nóstre usulu calendariului nou, remanendu neatinsu usulu calendariului vechiu in cele tipice rituale.

Inainte de a se refera in meritulu acestei proponeri Inaltprésanti'a S'a vine a si espune de nou motivele, cari l'au indemnatu a-si face propunerea, motive purcese din cea mai curata intențiune si sincera dorintia de a inlesni mersulu administrarii bisericesei ; de vreme ce inse in decursulu desbatelor decurse in sinulu comisiunei, s'a convinsu, ca fatia de insemnat'a schimbare a usului vechiu din unele parti se da expresiune unoru ingrijiri si temeri, intonand din nou, ca schimbarea propusa avea se privesca numai afacerile administrative, dar nu si cele tipice-rituale, in lipsa sprinbului asteptatu dechiara, ca 'si retrage propunerea.

In urmarea enunciatiunei Inaltprésantiei Sale, Nicolae Zigre ca raportorul comisiunei dechiara, ca discusiunea in acésta afacere nu mai are obiectu.

Congresulu, luandu actu de enuntiatulu Inaltprésantiei Sale, trece la ordinea dilei.

Comisiunea organisatóre, esaminand projectulu de regulamentu pentru procedura la alegerea deputatilor pentru congresulu nationalu bisericescu inaintat la congresu prin harti'a consistoriului metropolitanu de dt 28 Septembre Nr. 256 prin referinte Parteniu Cosma raportéza, ca acelu proiectu l'a intregit cu mai multe dispositiuni esentiale, cari dupa vederile comisiunei nu pot lipsi din unu regulamentu, carele dupa esperintie de 20 ani este menitu se introduca ordine perfecta si uniformitate in alegerie péntru deputatii congresuali. Premitiendu acestea, si observand ca intregirile vor urmá ca proponeri speciale la singuraticile parti si §§ ai proiectului, comisiunea propune, ér congresulu decide :

Proiectulu de „Regulamentu“ pentru procedura la alegerea deputatilor pentru congresulu nationalu bisericescu, fiindu tiparit u si impartit u intre deputati se considera de cetitu si se primesce de basa pentru desbaterea speciala.

Trecend la desbaterea speciala comisiunea propue, ca titlulu regulamentului se se stabiléscă astfelu : „Regulamentu pentru procedura la alegerea deputatilor congresuali.“

Deputatulu V. Mangra sustiene titlulu originalu cu aceea modificare, ca cuventulu p entru, ce premerge cuvantului procedura se se inlocuésca prin cuvantulu d e.

Primindu-se contra-propunerea deputatului V. Mangra titlulu regulamentului se statoresce est mod: „Regulamentu de procedura la alegerea deputatilor pentru congresulu nationalu bisericescu.“

Sub titlulu I. „Dispositiuni generale“ si §§-i

1, 2 din proiectulu originalu se omitu si se inlocuescu cu urmatórele dispositiuni :

I. Agendele consistoriului metropolitanu.

§. 1. Consistoriulu metropolitanu in siedinti'a s'a ordinara ce se tiene inainte de espirarea fiecarui periodu congresualu, normatu prin conclusulu congresualu Nr. 142 p. III. 1886 ia mesuri pentru alegerea deputatilor la congresulu nationalu bisericescu pe unu periodu de trei ani, si da ordinu consistorielor eparchiale, ca in restimpulu dela 1 Octobre pana la 31 Decembre alu aceluiasi anu se efectuésca alegerile, si se faca de timpuriu dispositiunile prescrise, ca dupa putintia alegerile se se faca in dilele de tomna.

§. 2. Dupa primirea actelor electorale dela consistoriile eparchiale esaminéza eventualele proteste intrate in terminu legalu, si daca afla, ca dupa vederile sale, adeverate fiind gravaminile cuprinse in protestu, s'ar alterá resultatulu alegerei, dispune investigatiune, care o efectuésce prin esmisulu seu si pregatesce actulu astfelu ca congresulu pe bas'a actelor autentice la procsim'a sesiune se pótá decide in meritulu cestiunei verificarei.

§. 3. Daca din actele electorale afla, ca vr'un deputatu este alesu in döue sau in multe cercuri electorale, 'l provoca ca in terminu de 30 dile dela primirea provocarei se opteze pentru unulu din mandatele primite, notificandu-i totodata, daca au intratu sau ba proteste contra alegerei. Daca inse deputatulu alesu in terminulu suspomenitu nu optéza pentru unu anumitu mandatu, töte cercurile, in cari a fost alesu, se dechiara de vacante.

§. 4. Dispune alegeri noue de deputati :

- in casurile provediute in §-ulu precedentu ;
- in casurile provediute in §. 150 din statutulu organicu, când adeca in decursulu unui perioadu de alegere vre'unu deputatu ar fi murit, ori ar fi resignat, ori ar fi perduto dreptulu de a fi alesu.

Mesurile pentru alegere se ieau la timpu potrivit, cu observarea tuturor formelor prescrise ca cercurile vacante se pótá fi reprezentate la procsim'a sesiune congresuala.

Continuandu-se desbaterea speciala amesuratu propunerei comisiunei, — sub titlulu II. „Agendele consistoriului eparchialu“ se primescu neschimbăte.

Numerulu §-lui 3 din proiectulu originalu la propunerea comisiunei, — se inlocuesce cu Nr. 5, ér tecstulu acelui'a se modifica precum urmează : in alinea prima cuvantulu... se inlocuesce cu cuvantulu ordinulu ; punctele a) si b), remanu neschimbăte ; punctul c), se omite in intregu cuprinsulu punctulu d) devenit punctulu c) nou se stiliséza astfelui.

Terminulu pentru intrunirea colegiului de scruti-

tinare, are se fia celu putienu 8 dile dupa alegera.

In aline'a ultima a §-lui de sub intrebarea cuventulu „anuntia“ se inlocuesce prin cuventulu „publica“.

Luandu-se la desbatere §-ulu 4 din proiectulu originalu in urmarea intregirilor de mai sus devenit §. 6.

Aline'a prima si punctulu a) din proiectu se primește in testulu originalu ; punctulu b) se stilează astfeliu : conspectulu despre impartirea eparchiei in cercuri electorale respective colegii : dupa care sub liter'a c) se intercalăza unu punctu nou cu urmatorulu cuprinsu : list'a alegetorilor din clerus, in care s'au indusu preotii din colegiulu electoralu, afara de cei suspendati s'au destituiti prin sentintia valida ; din punctele urmatore c) si d) prin intercalarea punctului de mai sus, devenite d) si e) cuventulu „unulu“ dela incepantu se sterge.

§-ulu proiectului originalu 5 devenit acuma §. 7-lea la propunerea comisiunei, — se primește cu urmatorele modificari : in aline'a prima cuvintele : „la bunu timpu“ se inlocuesc prin cuvintele „de timpuriu“ ; din punctulu b) sirulu alu doilea cuventulu „pentru“ se se stergă ; punctulu c) intreg se omite.

§-lu din proiectu 6 devenit §-l 8, la propunerea comisiunei si a Inalt Présantiei Sale Dlui președinte, se primește in testulu urmatoriu :

Consistoriulu eparchialu, primindu actele electorale dela comisarii consistoriali, le transpune consistoriului metropolitan impreuna cu cerculariulu proveditul in §. 6 colegiulu, resp. cerculu electoralu, numele, caracteriulu si locuint'a alesului.

Continuandu-se referad'a comisiunei organisatore la propunera acelei'a, — sub titlulu III. „Agendele comisariului consistorialu“ se primește neschimbata, ér din §. 7. alu proiectului devenit §-ulu 9, cuvintele : „vigiléza pentru observarea ordinei afacerilor“ se sterg.

§-ulu din proiectulu originalu 8, devenit 10, — se primește cu aceea modificare, ca cuvintele din sirulu primu „dela imprimirea misiunei sale“, se se substitue prin cuvintele : a-si imprimi misiunea s'a“.

§-lu 9. la propunerea comisiunei se sterge in intreg cuprinsulu si in loculu acelui'a sub numerulu 11 se primește urmatoriulu § nou :

Impedecarea pentru comisariulu consistorialu se ivesce intre altele indata ce la votare resp. scrutinare se observa, ca si numele lui ocura in rendul candidatilor de deputatu pentru acelu colegiu resp. cerc.

Póte delaturá inse pedec'a prin dechieratiunea ca nu reflectéza la eventualulu mandatu de deputatu, care dechieratiune se petrece numai decât la protocolulu de alegere resp. de scrutiniu, in care casu ale-

gera resp. scrutinulu se continua sub presidiulu comisariului consistorialu.

Daca cu tóte asetea majoritatea voturilor ar intruni-o comisariulu consistorialu, alegerea se considera de nula, si in colegiulu preotiescu immediatu se efectuă alegere noua, la care inse pentru comisariulu consistorialu nu se mai pote vota, ér colegiulu de scrutinu nu estrada creditionalulu, ci substerne actele la consistoriulu (archidiecesan) eparchialu, ca se ordineze alegerea nouă.

In testulu §-lui 10, inlocuitu in numerulu 12 la propunerea comisiunei, — intre cuvintele „consistorialu“ si „terminandu“ se intercalăza cuvintele : „respective substitutulu lui“ ér §§-fii provocati 25 si 39 se inlocuesc cu §§-fii 26 si 41.

Sub titlulu IV. „Agendele oficiului protopresbiteralu“ la propunerea comisiunei, — se primește conformu proiectului nemodificat, deasemenea si §-lu 11, dândui-se numerulu ce urmează 13.

§-ulu 12 din proiectu la propunerea comisiunei se sterge.

Sub titlulu V. „Agendele oficiului parochialu“ si §-ulu 13 devenit §. 14 la propunerea comisiunei, — se primește fara de nici o modificare.

Testulu §-lui 14 din proiectu devenit §. 15 conform propunerilor comisiunei, — se modifica precum urmează :

Cuvintele dela incepantu : „In diu'a ficsata de consistoriu spre acestu scop“ se substitue prin urmatorele : Dumineca, 8 dile înainte de terminulu ficsatu de consistoriulu eparchialu pentru tinerea sinodului s. c. l ; mai departe cuventulu „anuntia“ din sirulu alu doilea alu §-lui se inlocuesc prin „publica“, ér cuvintele tot din acelu siru : „la 8 dile“ prin diua in care“.

Urmand la desbatere §-lu 15 din proiectu la propunerea comisiunei, — cu schimbarea numerului §-lui 15 in 16 si inlocuirea cuvintelor cuprinse in alinea a doua : „staruie din tóte puterile pentru,“ prin : „in contielegere cu comitetulu parochialu este datoriu“ in celealte se primește nemodificat.

§-ulu 16 devenit §. 17 nou, in conformitate cu parerea comisiunei, — se primește nemodificat.

Cu acestea presidiulu anuntia siedint'a proksima pe mane la 9 ore iniante de amédi, pune la ordinea dilei continuarea pertractării de astadi si la 11 $\frac{1}{2}$ ore p. m. se incheie siedint'a.

In siedint'a din 9/21 a facutu dlu dep. P. Cosma urmatorea propunere :

Considerandu, ca regulamentulu afacerilor interne congresuali nu contiene dispositiuni in privint'a publicarii concluzelor congresului si nici vre unu conclusu specialu congresualu de acésta natura nu esista ; si

Considerandu, ca se ridica mereu voci, cari din lipsa publicarii trag la indoiala puterea obligatóre a unor concluse congresuali din trecutu,

pentru evitarea banueliloru de acésta natura fac urmatórea

Propunere:

Regulamentulu afaceriloru interne congresuali se intregesce, cu urmatoriulu § nou :

§ 60 Dupa incheerea sesiunei congresuale, biroulu congresului transpune tóte protocólele siedintelor congresuale, intr'una cu tóte actele cáté au intratu la congresu la consistoriulu metropolitanu pentru esecutarea concluselor si pastrarea actelor in archiv'a s'a.

Consistoriulu metropolitanu in prosim'a siedinta plenaia ieactu de tóte conclusele cuprinse in protocólele congresuali, si dispune esecutarea lor.

Regulamentele si normativele, celu multu in restimpu de 30 de dile dela incheerea sesiunei congresuale au se fie publicate prin consistórele eparchiale in organele pentru publicarea dispositiunilor oficiale ale eparchielor.

Puterea obligatóre a concluselor congresuali incepe :

a) pentru consistoriulu metropolitanu in diu'a publicarii lor in siedint'a s'a plenara;

b) pentru consistoriele eparchiale in diu'a publicarii lor in siedintiele lor plenarie;

c) pentru ceealalti credinciosi ai bisericei nóstre a regulamenteloru si normativelor in diu'a indicata in tr'ensele, ér lipsindu acést'a in diu'a publicarei lor in organele pentru publicarea dispositiunilor oficiale ale eparchielor, ér a celor de natura privata in diu'a intimarei lor la manile celoru interesati. —

Tot in aceea siedintia dlu deputatu Aug. H amse a facutu urmatórea propunere :

Considerandu, ca statutulu organicu, cá lege fundamentala, aviséza la competenti'a organeloru din parochie si in specialu la competenti'a comitetului si sinodului parochialu afaceri insemnate, referitóre la ridicarea religiositatii si moralitatii, la desvoltarea culturala a poprului credinciosu, precum si la intarirea si desvoltarea organismului bisericescu alu parochiei ;

Considerandu, ca spre a dá o nimerita direcțiune activitatii numiteloru organe intru ridicarea si promovarea bunastarii poporului pre terenulu religiosu moralu, pe terenulu desvoltarii intelectuale, precum si pre terenulu desvoltarii economice materiale este nece-sitate de unu regulamentu, in carele prin dispusiuni speciale se se normeze si reguleze competenti'a si cerculu de activitate alu fiecarui organu din parochie, mai departe a raportului dintre aceste organe intre sine si intre oficiulu parochialn cá organu menitu a conduce si a mijlocí raportulu dintre corporatiunile din parochie si corporatiunile si forurile superioare bisericesci : astfelii imi permitu a face urmatórea

Propunere:

Congresulu aviséza consistoriulu metropolitanu, cá pe bas'a esprințieloru castigate pana acom prin punerea in aplicare a dispositiunilor „statutului organicu“, precum si pe bas'a esperințieloru facute de eparchii, cu privire la activitatea organeloru din parochie se elaboreze unu proiectu de regulamentu, in carele prin dispositiuni speciale se se preciseze si reguleze punerea in aplicare a dispositiunilor si respective principiilor generale cuprinse in „statutul organicu“, referitóre la corporatiunile bisericesci din parochie, mai departe se se preciseze raportulu dintre aceste corporatiuni intre sine si intre oficiulu parochialu, modulu si form'a, in carea aceste organe se dea séma despre activitatea lor si despre resultatele obtinute prin acésta activitate in tóte afacerile si directiunile avisate prin „statutulu organicu“ la competinti'a lor, precum si raportulu dintre aceste organe si corporatiunile si forurile superioare bisericesci, si in fine modulu si form'a, in care organele superioare bisericesci se exercize control'a asupra activitatii desvoltate de corporatiunile bisericesci din parochie, avend consistoriulu metropolitanu a substerne acestu proiectu de regulamentu la prosim'a sesiune a congresului nationalu-bisericescu.

Noii episcopi serbesci.

Din incidentulu nöueloru alegeri de episcopi pentru scaunele vacante din Timisiór'a si Carlovetiulu diu susu (Karlstadt) seversite dilele acestea in Carlovetiu, — „Branik“ vorbindu despre aceste alegeri si apretiandu resultatulu obtinutu, face si o biografie a noiloru episcopi, din cari estragemu urmatórele date :

Dupa imprejurările actuale, acésta alegere e buna. Nicancor Popovici, alesulu episcopu pentru dieces'a Timisiórei s'a distinsu in lucrările pentru intarirea autonomiei bisericei nóstre, si are si calificatiunea formală. Mihailu Gruiici, alesulu episcopu pentru dieces'a Carlovetiului de susu, e omu tineru, desteptu, muncitoru si intelligentu. Acest'a pote se faca multe lucruri bune in cerculu seu de activitate.

I. Sfetozár, numitu in togma calugarésca Nicancor Popovici s'a nascutu la anulu 1831 in Kisfalub (Baranya), din parinti invetitori. Scólele gimnasiali le-a inceputu in Verbasulu-vechiu, unde a fost conscolaru cu actualulu patriarchu serbescu Georgie, cu care a remas pana astazi in cea mai intima prietenia. Gimnasialu superioru si filosof'a a studiat'o in Pesta unde a mai terminat si sciintiele juridice. Dupa acestea a urmatu teologia in Carlovetiu.

Terminandu-si astfelii studiile, fù chiamatu in a. 1860 de patriarchulu Raiacici, ca profesor la gimnasiul din Carlovetiu, unde a propus do ani de dile limb'a latina si germana. In 1862 se asedià ca parochu in Bacinatu, unu satu micu in Sirmiu si aici a traitu in deplina multiamire cu famili'a s'a. In 1872 i-móre sot'i'a

— si parintele Sfetozar remane veduvu cu trei copile neverstnice.

Implinindu-*si* cu cunoscinta datorintiele sale de preotu si muncitoru in vi'a Domnului ducendu o viétila exemplara si avendu si darulu frumósei vorbiri, densulu si-a castigatu in curendu recunoscintia, iubirea si stim'a nu numai a filoru sei sufletesci, ei si tuturor superio-loru sei. Reposatulu patriarchu Masirevici l'uu distinsu inca in anulu 1865 cu brâu rosu. In 1871 fu alesu de membru in sinodulu archidiecesanu si in consistoriu. In 1874 si 1879 se presentà in congresulu nationalu bisericescu, unde in rendurile partidei nationale luptà cu barbatia pentru interese bine pricepute ale bisericiei si natiunei serbesci. Pe temeiul acestui zelose activitati, Congresulu din anulu 1879 l'a alesu de membru in comitetulu congresualu si in acesta calitate densulu neobositu a staruitu si a lucratu pentru reducerea eparchielor si a consistórelor serbesci; ér in anulu 1881 a presentat comitetului congresualu unu raportu amenuntitu despre starea manastirilor din archidiecesa, rapostu redactatu cu multa iscusintia, in care se presenta adeverat'a stare a manastirilor pornite spre decadentia. Acestu raportu fù tiparit si in editiune separata. In anulu 1880 fù alesu de parochu in Ciurusiko, ér mai tar-diu devenindu vacantu scaunula protopresbiteralu din Jabaly, parintele Sfetozar fù aplicatu ca administratoru alu acestui protopresbiteratu. In acestu timpu maritandu-*si* cele trei fice, a intratu — cum de multu doria — in togm'a calugerésca, cu care prileju primi numele Nic-a-nor si numai decât i-se incredintà si conducerea manastirei Sisiatovati. Dupa-ce aici a dovedit in scurtu timpu o vrednicia neesceptionata, patriarchulu l'u transpusa ca egumenu la manastirea Beocin si lu-inaintà la demnitatea de protosincelu patriarchalu, éra sinodulu (scupstina) eparchialu archidiecesanu l'au alesu ca membru in consistoriu archidiecesanu, in care calitate a functionat pana la alegerea de curendu seversita cá episcopu alu Timisiórei.

II. Milosiu, numit in togm'a calugarésca **Mihailu Gruici** este noulu episcopu pentru dieces'a Car-lovetiului de susu.

Dóra nici unu calugera serbescu din aceste parti nu-sia facutu cariera asia de iute, cu acesta. In versta de 30 de ani si din simplu calugera, elu deveni de-o data — episcopu! Adeveratu, ca Stefanu Stratimirovici era nu-mai de 28 de ani când a devenit episcopu, dér acestu lueru s'a intemplatu in véculu trecutu si apoi Stratimirovici a mai fostu si nobilu, ceea-ce pe atunci nu era lucru ne'nsemnatu si era deja archimandritu pe când fù alesu de episcopu, — asiadara cu adeveratu, ca si-a facutu si acest'a carier'a cât se pote de iute, dér celu putienu in conditii de avansamentu treptate; pe când noulu episcopu alu Carlovetiului de susu, sarì treptele Sionului cum nici nu ai fi cugetatu.

Mihailu Gruici s'a nascutu in anulu 1861 in Petriny, in dieces'a pentru care fù alesu de episcopu, tot din parinti invetiatori, cari sunt inca in viétila. Scólele medii le-a frecuentat in Zagrab (Agram) unde a depusu

si esamenulu de maturitate. S'a inscris la universitatea din Zagrab unde a obtinutu cu succesu esamenulu provincial in drepturi si dupa acestea a urmatu teolog'a din Carlovets, ce o terminà cu „fórté bine” in anulu 1886. Ispravindu teolog'a, Gruici s'a cerutu de calugaru la curte, dar reposatulu patriarchu German declinà acestu lueru si Milosiu primi sè se sfintiesca cá preotu celibu, — pricina, ce a datu ansa mai tardiu la multe nepasturi ridicate in contra episcopului Teofan. Popitu odata, Gruici fù o vreme administratoru la sate si in curendu dupa acést'a se calugari la manastirea Gomirje, mai apoi i-lu aflamu la curtea episcopésca din Plasika unde avea ocupatiune in cancelaria. Aici inse nu a petrecutu multu, căci episcopulu Teofanu i-lu trimite că administratoru in Marin-Dol — tocmai la marginile granitiei. In Octombrie an. tr. 1890, sinodulu i-lu alege de profesor la teologia, unde abia a slujit unu anu si éta'-lu acum — episcopu.

D I V E R S E .

* *Asociatiunea nationala aradana* s'a intrunitu Vineri'a trecuta in adunare generala ordinaria sub presidiulu dlui advocatu Dr. Lazaru Petco. Obiectele de cari s'a ocupatu acésta adunare generala au fost: esaminarea reportului directiunii despre activitatea, desvoltata in decursulu anului trecutu si despre starea cassei, apoi alegerea biroului si a directiunei asociatiunii. Adunarea a resolvit in modu nimeritu si in cea mai exemplaria ordine aceste afaceri; si totu de odata a avisatu directiunnea asociatiunii, că in conformitate cu § lu 1 din statute se-si estinda atentiunea asupra desvoltării culturale a poporului nostru din părtele ungaro-banatice, si in specialu asupra succeselor, ce se obtienu prin invétiamantul elementaru in scólele nóstre confessionale, si se studieze modulu, cum asociatiunea ar poté veni pre cala sociala in ajutoriu poporului nostru din acele comune, in cari din caus'a saraciei nu pote sustiené scóla cu invetiatoriu cuaflificatu. Astfeliu adunarea generala a asociatiunei prin acestu conclus a dat acestui institutu de cultura unu nou impulsu si o noua directiune pentru desvoltarea lui ulteriora, deórece la noi terenulu scolasticu este unu terenu fórté popularu, capace a-ne grupá sub drapelulu lui pre toti fara deosebire cu fapt'a si cu cuventulu.

Adunarea generala a reuniei femeilor romane din Sibiu s'a tienutu Duminec'a la 4 óre p.m. sub conducerea dnei presidente Mari'a Cosma. La acésta adunare au participatu cele mai fruntasie familii din Sibiu si barbati specialisti in ale scólei. Raportulu comitetului, cetitu de dlu secretariu Dr. Oct. Russu s'a luat spre sciintia. Raportulu da o oglind'a fidela a activitatii comitetulu si a desvoltarei scóle de fetitie. Comitetulu reuniei s'a intregit, alegandu-se in locurile devenite vacante, dnele Tilea si Colbasi. Dupa terminarea siedintiei, Ilustr. Sa Dr Ilarion Puscariu, luandu cuventulu, intr-o vorbire meduósa face face istoriculu desvoltarei culturale a romanilor, accentuandu, că pana bine de curendu famili'a era, unde se pastrá foculu sacru alu nationalismului ér adi s'a facutu unu pasu mai departe si mamele romane cultiva acestu focu prin scóle. Multimescese apoi dnei președinte si damelor din reunie pentru zelulu ce-l des-

volta. Dómna președinta, care a condus și de astădată adunarea cu multu tact și buna voință a multiașa în numele comitetului ilustrului vorbitoriu.

* **Multiamita publica.** Subscrisulu cu acăstă me sămăt indemnătă aduce cea mai profunda multiamita publică, parochienei mele ved. Dimitrie Ivan nasc. Mariută Bozgan, pentru cumperarea unui ornat bisericescu pentru biserică din Micalacă în preț de 60 fl. v. a. Atotputernicul Domn se primășca jertfa acestă adusa pe altariul santei biserici, — er pildă această vrednică de imitătii se-si afle resușetul seu și la alți creștini cari sunt binecuvintăti de Domn cu stare mai bunisioră. În fine rog pre atotputernicul Domn că dăruiorei se-i deie sanetate, er intru pomenirea carora s-a facut jertfa această Domn se-l ierte pacatele. — Micalacă 26 Octobre 1891. — Iustin Dascal, parochu.

* **Anunciu literariu:** A aparutu „Calendariu pe anulu 1892“ formatu octavu pe 138 pagine și se află de vediare cu 30 cr. v. a. in tipografiă diecesana și in tote librariile mai insenmate. Celoru ce primesc spre vendiare exemplare mai multe li-se acorda rabatu avantagios.

Concurs e.

Pentru intregirea postului de preotu în parochia de clasă a III-a Giulita, din protopresviteratul Radnei, se scrie prin acăstă concursu cu terminu de 30 dile dela primă publicare.

Emolumintele sunt: 1) Venitulu pamentului preotescu de 332 fl. din care e a se solvi și contributiunea; 2) Venitulu birului preotescu 100 fl.; 3) Venitulu difritelor stole preotesci 80 fl.; — care dau laolalta venitulu anualu de 512 fl.

Concurrentii au a-si inaintă suplicele loru instruite conform legei in vigoare, in terminulu sus indicat la oficiul protopresviteratului alu tractului Radnei.

Radna, 24. Octombrie 1891.

In contilegere cu comitetul parochialu.

Vasile Belesiu, m. p.
protopresviteru.

Pentru deplinirea postului de invetiatoriu la scolă gr. or. din Vizma, se scrie concursu, cu terminu de alegere pe diu'a de 24. Noemvre st. v. a. c.

Emolumintele sunt, in numerariu: 121 fl. 50 cr.; pausialu scripturisticu 10 fl. pentru conferintie 10 fl. și 10 fl. pentru curatoratul; era in naturale: 3 jugere pamentu aretoriu, 32 metri de lemn, din cari se incaldiesc si scolă; 48 metri parte grâu, parte cuceruzu, si locuinția libera cu gradina de legume.

Recursele cuvintiosu adjustate, se se tramita Parintelui protopopu Georgiu Creciunescu in Belincz per Kisztó, pana inclusive 22. Noemvre 1891; având recurrentii a se presentă in vr'o Dumineca ori serbatore in biserică locală, spre a-si areta desteritatea in cantu si tipicu si cantarile bisericescii.

Dirigintii de „coruri vocali“ vor fi preferiti.

Comitetul parochialu.

In contilegere cu mine: G. CRECIUNESCU, m. p. prot. si inspectoru scol.

In nexus cu Inaltulu decisu consistorialu dto 8/20 Augustu Nr. 3229, 3232 ex 1891; pentru deplinirea capelaniei temporale pe langa veteranulu preotu Ambrosiu Jurma din Batta, se scrie concursu cu terminu de 30 de dile dela primă publicare.

Emolumintele anuali impreunate cu parochia de veteranalui preotu A. Jurma suntu: ună sesiune parochială și celelalte venite stolari și birulu usuatu, cari totă dău unu venitul anualu aproximativ de 600 fl. v. a. Capelanul alegendu va capetă ună jumetate din totă venitele parochiei, pana ce preotul Ambrosiu Jurma va fi in viață, er când apoi acesta va incetă din viață; capelanul conformu §. 4. din Regulamentu va urmă că parochu.

Recentii pentru acăstă capelania sunt avisati, recursele lor instruite cu documentele legali cu calificatiunea pentru parochii de clasă a II-a și adresate comitetului parochialu din Batta, — a le subscrive subscrisului protopresbiteru in B.-Lippa, pana la terminulu sus indicat; — precum si a se prezenta in vre-o Dumineca sau serbatore in s-tă biserică din Batta, spre a-si areta desteritatea in cantu si tipicu si respective in oratoria.

Batta, 7/19 Octombrie 1891.

Comitetul parochialu.

In contilegere cu mine: VOICU HAMSEA, m. p. protopopu.

Pentru indeplinirea postului invetiatorescu dela scolă I. gr. or. romana din Comuna Somoschesiu, diecesă si comitatul Aradului, inspectoratul Siepreusului, se publică concursu cu terminu de alegere pe 8/20 Noemvre an. cur

Emolumintele suntu: 1) In bani gat'a 300 fl. 2) Patru iugere de pamentu estravilanu cu dreptulu de pașine. 3) Pentru scripturistica scolară 5 fl. 4) Diurne la conferintiele invetiatoresci 10 fl. 5) Pentru curatoratulu scolaru 10 fl. 6) Pana când comună va edifica locuinția separata, alegendu-lu invetiatoriu va avea locuință sub unu edificiu cu celalaltu invetiatoriu si va folosi $\frac{1}{2}$ de intravilanu precum si dupa edificare. 7) Optu orgii de lemn din care se va incaldi si scolă. 8) Dela inmormantari mari 40 cr. dela mici 20 cr. unde va fi poftită.

Doritorii de a ocupa acestu post au a documenta: Ca au esamen despre absolvirea preparandie si calificatiune. Ca au esamenu de limbă magiara. Ca au supratatu la esamenu finalu din anulu trecutu calculu bunu. Atestatu de botediu, de conduită si moralitate.

Recursele astfelui adjustate si adresate comitetului parochialu, se se tramita M. O. Dnu Inspectoru Ioan Avramu in Miske p. u. N.-Zerénd.

Competintii au a se prezenta in vre-o Dumineca sau Serbatore in biserică din locu pentru de a-si areta desteritatea in cantu si tipicu.

Siomoschesiu la 22 Sept. (4. Octombrie.) 1891.

Comitetul parochialu.

In contilegere cu: IOANU AVRAMU, m. p. parochu, inspectoru scolariu.

Conform conclusului Ven. Consistoriu eparchialu din 21 Iuniu 1891. Nrii 2608, 2728, 2734, pentru deplinirea definitiva a parochiei vacante de clasă prima din Macea, (cottulu Arad, protopresviteratulu Chisineului) se scrie concursu cu terminu de alegere pe Duminecă din 17/29. Noemvre 1891.

Emolumintele sunt:

1. Ună sesiune de pamentu aratoriu; 2. Birulu indatinat dela 160 case; dela cei cu pamentu, ună vica de grâu si ună vica de orzu, era dela cei cu case fara pamentu numai ună vica de naturalie (grâu, orzu, au cuceruzu); 3. Stolele indatinate dela aceea parochie, nu altcum si accidentele stolari dela credinciosii gr. or. rom. de prin prejurulu satului (puște) apartinetoři la aceea parochie.

Doritorii de a recurge la acesta parochie, vor avea a produce documinte ca posied cualificatiunea prescrisa in §-lu 15, lit. a) din Regulamentul pentru parochii, si anume: se produca testimoniu despre absolvarea lor 8 clase gimnasiale cu maturitate, si testimoniu de cualificatiune preotișeala pentru parochii de clas'a prima, apoi recoursele adresate comitetului parochialu din Macea, vor avea le substerne Magnificului Domnu Petru Chirilescu protopresbiteru in Kétegyháza (cottulu Békés) pana la 14/26 Noemvre a. c. caci recoursele mai tardiu intrate nu se vor luă in considerare, éra pana la alegere in vre-o Domineca sau serbatore vor avea a-se presentá in biserica din Macea spre a-si areta desteritatea in cele bisericesci.

Dat din siedint'a comitetului parochialu gr. or. rom. din Macea, tienuta la 11. Augustu 1891.

*Gligor Madarasan, m. p.
presedinte.*

*Vasiliu Secui, m. p.
notariu comit.*

In contielegere cu mine: PETRU CHIRILESCU, m. p. protopresbiteru.

— □ —

Pentru indeplinirea parochiei vacante de clas'a prima din comun'a Chesintiu, protopresbiteratulu Lipovei se escrie concursu cu terminu de **30 de dile dela prim'a publicare** in fóia „Biserica si Scól'a“.

Emolumintele sunt: Un'a sessiune parochiala, unu platiu parochialu, birulu preotescu si stol'a usuata, cari toté laolalta computate in bani, dau unu venitu anualu de 800 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, sunt avisati, că recoursele lor, adjustate conform dispositiunilor legali, si adresate comitetului parochialu din Chesintiu, se le subscérna subscricului protopresbiteru tractualu in B.-Lippa pana la terminulu susindicatu; precum si a se presentá in vre-o Dumineca seu serbatore in st'a biserica din Chesintiu, spre a se face cunoscutu poporului si a-si areta desteritatea in cele rituali si respective in oratori'a bisericesca.

Chesintiu, 24 Martie 1891.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: VOICU HAMSEA, m. p. protop.

— □ —

Pentru deplinirea definitiva a postului invetiatorescu dela scól'a rom. gr. or. din comun'a Tilecusiu, tractulu Pestesiului se escrie concursu cu terminu de alegere pe **10 22 Noemvre a. c.**

Emolumintele suntu:

1. In bani gat'a 60 fl. 2. 10 jugere de pamantu 100 fl. 3. 12 cubule de grâu à 7 fl. 84 fl. 4. 16 cara de lemnne pentru invetiatoriu 16 fl. 5. gradin'a scólei de unu jugeru 10 fl. 6. dela 60 copii obligati la scola à 20 cr. 12 fl. 7. Stolele cantorale 10 fl. 8. 3 cara de lemnne de dubala à 4 fl. 12 fl. 9. 100 litre de fasole 6 fl. la olalta 310 fl.

Doritorii de-a ocupá acésta statiune suntu poftiti a-si adresá petitiunile loru subscrisului protopresbiteru in Lugosiulu de sus p. u. Élesd, proovediute cu documintele necessarie pana la 10/22. Noemvre a. c. si a-se presentá in Sf'a biserica pentru de-a se face cunoscutu poporului.

Lugosiulu de sus la 8.20 Octomvre 1891.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: TEODORU FILIPU, m. p. protopresbiteru.

— □ —

Pentru deplinirea postutui invetiatorescu la scól'a romana din comun'a Picleu, tractulu Pestesiului, se escrie concursu cu terminu de alegere pe **3.15 Noemvre 1891.**

Emolumintele suntu:

1. In bani gat'a 120 fl.; 2. 8 jugere de pamantu à 8 fl. de unu jugeru. tot 64 fl.; 3. 8 cubule de bucate à 4 fl.; 32 fl.; 4. intravilanul scólei clas'a I. 10 fl.; 5. Stolele cantorale usuate pe unu anu 10 fl. 6. 24 dile de lucru cu palmile à 20 cr: 4 fl 80 cr.; 7. 6 dile cu plugulu à 1 fl: 6 fl.; 8. 4 stangeni de lemnne pentru invetiatoriu à 8 fl. de 1 stangenu, tot 32 fl.; 9. dela 50 prunci dela 6-12 obligati de-a cercetá scól'a à 50 cr. de unulu, de tot 25 fl.

Doritorii de-a ocupá acésta statiune suntu poftiti a-si adresá petitiunile loru subscrisului protopresbiteru in Lugasiulu de sus p. u. Élesd pana in 2/14 Noemvre si a-se presentá in vre-o Domineca ori serbatore la Sf'a biserica, — proovediute cu documentu despre absolvarea cursurilor pedagogice, si cu testimoniulu de cualificatiune.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: TEODORU FILIPU, m. p. prot.

— □ —

Pentru deplinirea parochiei organizate de clas'a III. **Lunc'a**, cu fili'a Hotar, in tractulu protopopescu alu Vascului, pe bas'a conclusului consistorialu oradan din 19 Sept. a. c. Nr. 1212. B. se escrie concursu cu **terminu de 30 dile dela prim'a publicare**.

Dotatiunea e urmatore:

I. Dela comun'a Lunc'a: pamantu parochialu de 8 holde, biu dela tóte casele câte o bradia de bucate mes-tecate. Nrulu caselor 120, stolele indatinate sistemisate in sinodulu parochialu din 19/31. Aug. a. c. si locuintia libera in Lunc'a; care tóte computate dau o suma de 300 fl.

II. Dela comun'a Hotar: cu 48 de numere, câte o bradia de bucate cu vîrvu, stolele usuate si alte accidentii care tote laolalta facu 100 fl.

Recursele adjustate conform stat. organicu si regulaamentului pentru parochii, sunt a se trimite la subscrisulu in Beiusiu pana la terminulu sus atinsu; éra recurentii se se presentedie pana la alegere in vre-o Dumineca la biserica din Lunc'a spre a se face cunoscuti poporului.

Lunc'a 6 Octomvre v. 1891.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: VASILIU PAP, m. p. prot. Vascului.

LICITATIUNE MINUENDA.

Pe bas'a ordinatiunei Venerabilului Consistoriu de datulu 28 Aug. a. c. Nr. 3.877. se escrie concursu de licitatiiune minuenda pentru zidirea unei nòue scóle confesionale gr. or. in Siustra, cu terminu pe **27 Dec. st. v. 1891. sau 8 Ian. 1892 st. nou** in comitatulu Temesiu, cerculu Recasiu, protopresviterulu Belintiu.

Planulu, preliminariulu speselor si conditiunile de licitatiiune se pot vedea la presiedintele comitetului parochialu Pompeiu Dorca.

Doritorii de a interprinde acésta zidire sunt avisati ca pe terminulu mai sus espus, sè-se prezinte la faci'a locului, sau se-si trimite ofertele in scrisu proovediute cu vadiulu de 10%, garantandu-se primirea acelui, care va intreprinde zidirea cu pretiulu celu mai moderat.

Siustra, 19 Octobre 1891.

*Pompeiu Dorca, m. p.
pres. com.*

In contielegere cu protopresbiterulu tractualu: GEORGIU CRECIUNESCU. m. p.

— □ —